

Slavenski dom

Štev. 164

V Ljubljani, v torek, 21. julija 1936

Štev. 1.

**Mornarica in letalstvo na strani vstašev - Odstop vojnega ministra
Beg komunističnih poslancev čez mejo - Uporniška vlada**

Madrid je že padel?

London, 21. julija. o. Londonski listi so sinoči ob 7 zvečer v posebnih izdajah naznanili, da so dobili po radiu vest iz Madrida, da so včeraj okoli 4 popoldne vstaše čete pod poveljstvom generala Mollo vkorakale v Madrid. V prestolnici se vrše hudi boji, ker je vlada zadnje trenutke oborožila komunistično milico. Vlada je vse do zadnjega razglasila po radiu, da obvlada položaj, da vladno letalstvo uspešno bombardira uporniška mesta in tabore, da so se vsa mesta, ki so jih dobili v oblasti vstaši, že predala vladnim četam. Radio je razglasilo, da so vladni oddelki, katere podpirajo oborožene komunistične čete, zavzeli nazaj tudi Sevilo. Dalje so vladni krogi razglasili, da je nastopilo popolno pomirjenje v Barceloni.

Toda kljub temu so po vsej Španiji boji trajali dalje, uporna armada je z juga prodirala v dveh smereh proti prestolnici. Večina španske vojne mornarice se je včeraj popoldne priključila upornikom. Popoldne in pod večer so se zmagovitim uporniškim četam pridružili tudi skoraj vsi španski vojni letalci s svojimi aparati.

Zaradi teh dogodkov je včeraj odstopil novi vojni minister general Mijas, ker je uvidel, da ne more biti več kos zmedeni in prodiranju upornikov.

Lizbona, 21. julija. AA. (DNB). Radijska postaja v Sevilji je včeraj popoldne kmalu po 14 razglasila, da je iz privatnega vira prispelo poročilo o tem, da je general Mollo zasedel Madrid in da je vlada zapustila prestolnico.

Po poročilih s španske meje, je vrhovni poveljnik upornikov general Franco izdal proglas na prebivalstvo, v katerem ga poziva, naj ne zapušča svojih hiš, da s tem olajšajo četam energično akcijo proti posameznim oboroženim skupinam, ki bi se pojavljale za hrbtom upornikov.

Komunisti bežijo

Bayonne, 21. julija. o. Zaradi vstaje, ki se vse bolj širi po vsej Španiji in kateri se pridružujejo tudi vsi sloji civilnega prebivalstva, kar jih ne pripada levičarskim strankam, je zavladalo zlasti med komunistični voditelji silno razburjenje. Včeraj popoldne in zvečer je veliko število španskih komunističnih poslancev prešlo čez francosko mejo. Komunistični begunci so po nalogu francoskih oblastih ostali v mestu Urtes, v Departementu Oloron.

Po poročilih s španske meje, so uporniki popolni gospodarji Malage, Valadolida in Burgosa. General razpolaga tudi z zadostnim topništvom.

General Franco vlada

Tanger, 21. julija. o. Vodja uporniških čet general Franco je prevzel vrhovno poveljstvo nad vsem španskim Marokom in imenoval začasno vlado. Prva naredba nove vlade je bila, da je treba zapreti vse tiste častnike, ki so se uprli vstašem in se niso hoteli pridružiti revolucionarnemu gibanju. Nekaj takih častnikov so takoj postrelili.

General Franco je poslal španski vladi brzojavko, v kateri z ostrimi besedami protestira proti bombardiranju mest v španskem Maroku iz zraka. V svoji brzojavki pravi, da so pri tem padle nedolžne žrtve, med njimi tudi žene in otroci. General Franco pravi nato v svoji brzojavki, da je začel gibanje za obnovo Španije. Na kraju poziva vlado, naj prepreči nepotrebno prelivanje krvi.

Položaj vlade je zaradi prodiranja vstaških čet in zaradi tega, ker zasilna uporniška vlada povsod prevzema v svoje roke oblast, obupen. Verjetno je, da bo vlada skušala doseči z vstaši sporazum, po katerem bi prišlo do vlade narodnega pomirjenja z avtoritarno močjo.

Denarni moratorij

Pariz, 21. julija. AA. Havas poroča iz Gibraltarja, da je španska vlada zaradi sedanjih dogodkov razglasila 43 uri moratorij. Španske banke morajo ustaviti v tem času vse svoje transakcije. Izvzete so samo transakcije za račun ali po nalogu državnih oblastev.

London, 21. julija. AA. Havas: Angleška admiraliteta je izdala ukrepe, da po potrebi okrepi pomorske sile v Gibraltarju z dvema križarkama, ki naj zaščitita angleške državljane v Španiji.

Bordeaux, 21. julija. AA. Havas poroča iz Hendeye, da so sinoči ob 17 španske oblasti ustavile ves promet čez mejo na tem odseku. Opazili so, da podpirajo špansko stražo tudi mladeniči ekstremističnih levičarskih organizacij.

London, 21. julija. AA. Havas: Vsi londonski listi posvečajo dogodkom v Španiji največjo pozornost.

»Daily Telegraph« smatra, da je ta upor obupen odpor proti komunistični diktaturi, ki je v Španiji že pred durni.

»News Chronicle« pa smatra nasprotno, da je upor zadnji poskus desničarjev, da bi s sijo pooblastili oblasti. Po mnenju delavskega »Daily Herald« bo izid tega boja važen ne samo za Španijo, temveč tudi za vso ostalo Evropo.

Pariz, 20. julija. AA. Havas poroča iz Gibraltarja, da so tujske legije in maroške čete prevzele popolno oblast nad mestom in bližini Gibraltarja. V Gibraltarju slišijo različno streljanje iz pušk in sem in tja tudi topovske strele. V Gibraltarju je prispelo doslej okrog 3000 beguncev. Domačini so razdelili med begunce živila in obleko. General Corderlan je prispel v Algeciras z letalom. Napovedan je tudi prihod generala Franca, ki bo prevzel vrhovno poveljstvo nad vstaši severno od Gibraltarja.

Izjava bivšega kralja

Praga, 21. julija. DNB poroča, da je bivši kralj Španije v zvezi s sedanjo špansko revolucijo izjavil časnikarjem, da se spričo sedanje borbe ne postavljajo vprašanje monarhije ali republike, ampak, da je v Španiji izbruhnil splošni nacionalni pokret.

Ropanje

Pariz, 21. julija. AA. Havas poroča: Iz Hendeye poročajo, da je zelo malo oseb pribežalo iz Španije in to zaradi tega, ker povsod krožijo oborožene tolpe, ki so zasedle vse ceste. Na cestah napadajo potnike, jih ropajo in jih nato puste do meje samo v spremstvu svojih ljudi. Včeraj ob 15 je bila meja pri Hendeyu popolnoma zaprta. Sinoči so se samo večji španski delavci, ki delajo v Franciji, lahko vrnili domov v Španijo. Pri obsejnim pregledu pa jim je bilo rečeno, da se danes ne bodo mogli več vrniti na delo v Francijo. Od začetka upora pa do sinoči je delavska garda podpirala obsejno policijo. Toda ti delavski oddelki so provizorni in nestalni in zato je civilni guverner v San Sebastianu objavil mobilizacijo vseh oseb pod 50 let starosti. V San Sebastianu grade bari-

Pričetek olimpijskih iger:

Olimpijska plamenica na poti čez Balkan

Atene, 21. julija. Včeraj ob 10. po vzhodnem času so se začele v Olimpiji olimpijske svečanosti. Že na vse zgodaj so prihajale velike množice iz bližnje in daljne okolice, da bi sodelovale pri teh svečanostih.

Ob 10 so s Kronosovega griča dali znamenje s trobento. Na to znamenje je odšlo 15 deklet k staremu stadionu, kjer bodo vnovič vzgali olimpijski ogenj s pomočjo neke vrste ogledala, katero so rabili še stari Grki, ko so zažigali olimpijske ognje.

Ko so dekleta zažgala olimpijski ogenj s pomočjo sončnih žarkov in ogledala, so se v ritmičnih plesih napotila k Heraklejevemu oltarju in nato k Altisu, kjer se nahaja novozgrajeni oltar, kjer bodo zažigali olimpijsko plamenico. Poleg oltarja je stalo 60 fantov, od katerih bo prvi nesel olimpijsko plamenico.

Zaradi Gdanska - le besede

Ženeva, 21. julija. AA. (Havas). Tajništvo ZN doslej še ni prejelo nobenega poročila komisarija ZN za svobodno mesto Gdansk. Uradni poljski krogi zaenkrat ne mislijo na sklicanje Sveta ZN, ker so mnenja, da zadošča instanca odbora treh in da je treba počakati na izid pogajanj, ki so bila poverjena poljskemu zunanjemu ministru Becku. Poljski glavni delegat pri ZN odputuje jutri zjutraj iz Ženeve in gre na svoje redne počitnice.

Pariz, 21. julija. Včerajšnji listi pišejo obsirno o gdanskem vprašanju. Sedaj jih zanima največ, kakšno stališče bo zavzela Poljska. »Journal« pravi, da bo nadaljnji razvoj tega vprašanja odvisen predvsem od Poljske. List poudarja, da so iz Gdanska napravili neodvisno državico predvsem zaradi Poljske. Vrh tega, bi mogla samo Poljska dejansko intervenirati. ZN bi se mogla odločiti v tej intervenciji samo, če bi Poljska prevzela glavno breme te intervencije in vse posledice, ki bi mogle zaradi tega nastati. »Republique« misli, da bo ZN vsakoraz zahtevala od Poljske naj intervenira. Kaj pa bo mogla storiti ZN v primeru, da Poljska odkloni

kade, da bi se ubranili upornikov, ki se bližajo iz Pampelune. V luki je večje število španskih vojni ladij. V Hendeyu se ne sliši streljanje in potniki, ki prihajajo iz Pampelune pravijo, da med Saragoso in Pampeluno niso opazili nič posebnega. Proti večeru se je slišalo streljanje, kar je znak, da so se začele borbe.

Požari povsod

Madrid, 21. julija. AA. Havas poroča: Radio postaja v Madridu je sinoči v več jezikih objavila poročilo vlade, v katerem ugotavlja, da je vlada postala gospodar položaja in da je zatrla uporniški pokret. Vlada objavlja apel na ljudstvo in vojsake, da naj preprečijo poskus fašistov in da naj ohranijo ljudstvo pravice, ki si jih je priborilo.

Toulouse, 21. julija. AA. Havas poroča: Potniki letala, ki je prišlo iz Casablance, so izjavili, da so na več krajih opazili požar. V Madridu, v Malagi in v Alicante vlada mir. V Barceloni gori veliko število poslopij, med drugimi tudi cerkev Marije Device. Vlada letala letajo nad mestom in so bombardirala arzenal in topniško vojašnico, ki se nahaja v bližini spomenika Krištofu Kolumbu. Meja je zaprta in je pod zaščito milice delavstva ljudske fronte.

Prvi je govoril župan mesta Trgosa, nato pa državni podtajnik Georgopoulos in odpravnik nemškega poslanstva v Atenah dr. Pistor. Po končanih govorih so fantje v zboru recitali dve kitici Pindarove osme olimpijske ode v starogrškem jeziku. Nato je eden izmed sedesdesetorice fantov ponovil olimpijsko prisego.

Nato so prečitali v novogrškem in francoskem jeziku poslanico ustanovitelja modernih olimpijad barona De Coubertina. Poslanico bodo hkratu, z olimpijsko plamenico prenesli v Berlin.

Vladika iz Pirogosa je blagoslovil nato vse prisotne, solska mladina pa je zapela grško himno.

Vladika iz Pirogosa je po blagoslovitvi v Olimpiji zbranih športnikov imel krajši govor, v katerem je med drugim izrazil željo, naj bi plamenica prispela v Berlin brez vsakih ovir in tamkaj izročila pozdrav krščanske Grčije.

S Kronosovega griča se je vnovič oglasila trobenta, topovi pa so oddali 12 častnih strelcev. Na to znamenje je prvi grški tekač Konstantin Kondilis vzgal olimpijsko plamenico in stekel. Nosil je s seboj tudi poslanico barona de Coubertina in olčno vejo z Altisa. Prenos olimpijske plamenice se je začel. Prvi tekač je izginil med Kronosovim gričem in Altisem v smeri proti Tripolisu.

Grški tekači bodo izročili olimpijsko plamenico bolgarskim športnikom na grško-bolgarski meji v Kuli. Zapisnik o izročitvi plamenice je sestavljen takole:

Da bi s tem plamenom oživel stari olimpijski duh po vsem svetu, da bi se olimpijski misel razširila po svetu in da bi kakor nekoč v stari dobi bdela med narodi, zbranimi v Berlinu v tamošnjem olimpijskem stadionu v korist njihovih dežela in vsega človeštva, izročamo sveto plamenico kot simbol olimpijskega duha bolgarskim, jugoslovanskim, madžarskim, avstrijskim, češkoslovanskim in nemškim športnikom, da jo poneso do Maratonskega stolpa v Berlinu, kjer naj se vnovič zasveti olimpijska luč pod zaščito nemškega naroda v slavo olimpijade.

Ta protokol bo izročil grški komisar v imenu grških športnikov bolgarskim športnikom, ti pa jo bodo ponesli dalje v etapih z olimpijsko plamenico vred.

Ko so v Olimpiji prižgali olimpijsko plamenico, so v olimpijski naselbini imeli manjšo svečanost, ki so ji prisostvovali vsi že prisotni atleti. V berlinski občini se je takisto vršila svečana seja, na kateri je govoril predsednik nemškega organizacijskega odbora dr. Lewald.

intervencijo, kar je zelo verjetno, vprašuje list. Veliko vlogo bo mogla v tem vprašanju igrati tudi Velika Britanija. Besedo ima sedaj minister Eden. Vsa Evropa čaka zdaj na sklepe.

»Matin« pravi, da bi se mogla navzočnost delegatov članic ZN v Švici, ki se nahajajo na konferenci v Montreuxu, izkoristiti za sklicanje izredne seje Sveta ZN. Litvinov, Tefvik Ruždi Aras in Bruce, se že nahajajo na obalah ženevskega jezera, Titulescu pa prispe vsak hip. List pravi, da bi se po potrebi mogel vršiti sestanek držav lokarnske pogodbe v Ženevi, mesto v Londonu.

Socialistični »Populaire« smatra, da je gdansko zadevo pripravila Nemčija v dogovoru z ministrom Beckom. V tem primeru ni računati s tem, da bi se Poljska obrnila na Svet ZN. Zato bi moral Svet ZN nastopiti iz lastne pobude in uradoma.

Varšava, 21. julija. AA. Havas poroča iz Gdanska: Vodja nacionalno socialistične stranke v Gdanku Forster je izjavil:

Od danes naprej hočemo živeti brez glavnega komisarija Lesterja. Na vsak način ne bomo več

Ruždi Aras o našem prijateljstvu

Montreux, 21. julija. AA. Turški zunanji minister je dal za jugoslovanske časopise tole izjavo: S konferenco, ki jo zaključimo danes, smo hoteli najti rešitev v smislu mednarodnega sodelovanja. Vsi so nam šli na roko s tem, da so nam dajali koncesije. Svetu pa smo dokazali, da je mogoče tudi najtežja vprašanja urediti v duhu konsolidacije in z dobro voljo vseh.

Prijatelje spoznamo tedaj, ko je treba pred svetom uveljaviti zahteve, ki se opirajo na pravico. V tem oziru se je Balkanska zveza izkazala v Montreuxu z svojo enotnostjo in izredno slogo. To velja tudi za Jugoslavijo, ki spada v Balkansko zvezo. Stališče, ki ga je v njenem imenu zavzel v Montreuxu njen zastopnik dr. Subotić, je bilo takšno, kakršno smo po pravici pričakovali od zavezniške države, s katero nas vežejo neločljivi stiki.

Posiljam prijateljske pozdrave voditeljem naše velike in prijateljske dežele. Iz vsega srca se zahvaljujem jugoslovanskemu ljudstvu.

Pogreb vodje poljskega letalstva

Varšava, 21. julija. AA. (Pet). V Gdini so danes na svečan način pokopali posmrtno ostanke generala Orlicz Dreszera, glavnega nadzornika vojaškega letalstva, ki se je te dni tragično ponesrečil. Pogrebu so prisostvovali predsednik republike Moscicki, glavni nadzornik vojske Ridz Smigli, predsednik ministrskega sveta Skladkowski, zunanji minister Beck, člani vlade, odposlanci tujih vojsk in mnogo vojaštva in civilna odposlanstva iz Poljske. V sprevodu je bilo več tisoč meščanov iz Gdine. Posmrtno ostanke pokojnega generala so položili v grob na griču v bližini prietanišča, s katerega je krasen razgled na Baltičsko morje.

Vodja čeških Nemcev v Angliji

Praga, 21. julija. Predsednik stranke sudetskih Nemcev Henlein je prejšnji četrtek odpotoval z letalom v London. V soboto se je vrnil v Prago. Po poročilih listov se je Henlein na povratku spustil v Nürnbergu. Mislijo, da je pri tej priliki obiskal Bayreuth, kjer se sedaj nahajata kancler Hitler in nemški poslanik na Dunaju v. Papen. Listi posvečajo Henleinovemu potovanju v tujino razne komentarje.

Turške čete zasedle Dardanele

Ankara, 20. julija. Sporazum, ki je bil dosežen na dardanelski konferenci v Montreuxu je izrazil navdušenje v vsej Turčiji. Ob času, ko je bila podpisana pogodba, so bile v vseh turških mestih velike manifestacije. Hkratu so turške čete zasedle obale Dardanel. Posamezna mesta so z delegacijami prisostvovala tej zasedbi. Položile so vence na pokopališčih turških vojakov, ki so padli v bojih za Dardanele.

Spet nov načrt za pomirjenje Evrope

London, 21. julija. AA. Današnje »Times« piše, da bo že danes prišlo do sporazuma o sestanku zastopnikov Anglije, Francije in Belgije v Londonu. »News Chronicle« pa trdi, da sporazum o sestanku še ni dosežen. Angleži bi na tem sestanku hoteli pomiriti Francoze, na drugi strani pa bi radi dosegli, da bi se tudi Nemčija in Italija udeležili lokarnske konference, ki bo v mesecu septembru. »Daily Express« piše, da namerava Eden na londonskem sestanku povzeti inicijativo za sestavo načrta za pomirjenje Evrope. Ta načrt predvideva regionalne letalske pakete, nato dvostranske pogodbe o nenapadanju med Nemčijo in njenimi sosedi in končno sklicanje konference za politična gospodarska in valutna vprašanja. Na tej konferenci bi se govorilo tudi o kolonijah in o pravični razdelitvi surovin.

Drobne

Atene, 21. julija. m. Zaprti komunistični poslanec Manuleas, ki je že dalje časa v zaporu ter je tam zadnjih 18 dni izvajal gladovno stavko, je bil predvčerajšnjim zvečer pogojno izpuščen iz zapore. V zvezi s primerom tega poslanca se je predhodno vršila konferenca v pravosodnem ministrstvu ter je po konferenci izdal pravosodni minister gornji odlok.

Tokio, 21. julija. AA. Agencija Domej poroča, da je ob eksploziji v nekem rudniku bilo ubitih 20 delavcev.

Madrid, 21. julija. AA. Havas: Uporniki, ki so se utrdili v treh prestolniških vojašnicah, so se vdali.

Madrid, 21. julija. AA. Včeraj dopoldne so opetovano streljali s streh in oken visokih poslopij na organe oblastev.

London, 21. julija. Reuter: Rušilec »Coruca«, ki se je pridružil upornikom, je bombardiral Cadiz. Mesto se je po hudem obstreljevanju predalo upornikom.

Predsednik vlade na Bledu

Ljubljana, 21. julija. Z dopoldanskim vlakom sta potovala skozi Ljubljano na Bled predsednik kr. vlade in minister za zunanje zadeve g. dr. Milan Stojadinović ter minister za gozdove in rudnike g. Djura Janković. Na Bledu ostaneta predvdoma dva do tri dni.

dopuščali njegovo poseganje v notranje razmere Gdanska. Nočemo, da bi se zaradi nekih elementov pokvarili naši stiki s Poljsko. Z opozicijo v Gdanku bomo kmalu obračunali.

Na kraju je Forster izjavil, da bo Gdansk za večne čase nemško mesto.

Spomini iz polpretekle dobe:

Alarm v začetku leta 1933...

Ljudje se radi spominjajo na stare čase, radi berejo stare spomine, tem raje pa zgodbe iz doma-
njih logov. Da nudimo svojim čitateljem tudi v tem
oziru nekaj čitav in razvedrila, prinašamo od časa
do časa kak spominček iz polpretekle dobe. Danes
objavljamo pismo, ki ga je 11. januarja 1933 pisala
JRKD (JNS) vsem sreskim organizacijam v Ljub-
ljani in ki ga je podpisal tajnik banovinskega od-
bora g. dr. Marjan Zajec, to je bilo spremeno pis-
mo k okrožnici glede znanih punkcij, proti ka-
terim so tedanjim mogoci dvignili širino naše lepe
domovine cel alarm in so hoteli v zvezi z vsem
tem vzpripriži tak pokret, kakor je bil svoj čas
za majsko deklaracijo. To pismo se glasi:

Ljubljana, 11. januarja 1933. Vsem sreskim
organizacijam JRKD!

Prigibno Vam pošiljam okrožnico, ki jo mo-
rate brezpogojno takoj po prejemu razposlati vsem
k. o. Vašega sreza. Kot razvidite, gre za akcijo,
ki ima svoj efekt le, če bo izvedena nemudoma.

Dolžnost vseh sreskih odborov je, da nadzi-
rajo podrejene k. o., če bodo nemudoma izvedle
naročilo priložene okrožnice. Kjer je potrebno, naj
sreski odbor sestavi poedinih k. o. protestno brzo-
javko in jo jim pošlje. To bo pač potrebno tam,
kjer ne vodi organizacija kak inteligent. Potrebno
je, da nemudoma po prejemu te okrožnice skliče
sejo sreskega odbora, oziroma vsaj sreske eksek-
tivate in pošljejo tudi v imenu sreske organizacije
z Vaše strani protestno brzojavko ministrskemu
predsedniku dr. Sršniku.

Važno je, da poroča tudi naša prijateljsko ča-
sopisje, zlasti pa »Jutro« o protestih, ki bodo iz
poedinih srezov odposlani. Zato je potrebno, da
dnevno odpošiljate na naše Tajništvo tekste vseh
brzojavk, ki jih bodo dotičnega dne k. o. odposla-
le g. ministrskemu predsedniku. Banovinsko tajni-
štvo pa bo skrbelo, da bo ves material objavljen
v prijateljskem časopisu.

Predsedstvo Banovinske organizacije upraviče-
no pričakuje, da bodo v tem zgodovinskem trenu-

ku vse sreske organizacije na mestu in bodo v
priloženi okrožnici navedeno akcijo tudi takoj brez-
pogojno izvedle. Nastopil je trenutek, ko se nam
proži prilika dokončno obračunati z dr. Korošcem
in njegovimi ljudmi. Treba pa je zato 14 dnevnega
smotnega dela voditeljev naših sreskih in krajev-
nih organizacij. S to akcijo bodete Vi vsi omogo-
čili našim zastopnikom v Beogradu in drugih me-
stih, da bodo izposlovali potrebne radikalne ukre-
pe zoper razdiralec dr. Koroščeve skupine. Do ne-
delje, 15. t. m. pričakujemo prvih poročil iz vseh
srezov.

Poleg protestne akcije, ki jo izvaja naša Bano-
vinska organizacija, bodo sklicane protestne akcije
započele tudi številne kulturne in gospodarske in-
stitucije ter društva. V petek, 13. t. m. pa se bo v
Ljubljani sestavil veliki nepolitični in nadstran-
karski Narodni odbor, ki bo moral v teku enega
tedna sestaviti **adresu vseh iskrenih Slovencev na**
našega Vladarja. Ta akcija naj bi bila eličnega po-
mena, kot je bilo med svetovno vojno gibanje za
majsko deklaracijo. O vsem tem bodete itak še ob-
veščeni.

Akcija dr. Korošca je silno omajala njegov po-
ložaj, tako v Beogradu, kakor tudi v inozemstvu,
ker se v naši prijateljskih državah odločujoči vodi-
telji ne morejo načuditi nepremišljenim skokom
dr. Korošca. Položaj nacionalno orientiranih Slove-
ncev se je nasprotno v državi, pa tudi izven nje sil-
no ojačil. Zato je potrebno, da izkoristimo to pri-
liko ter obračunamo z dr. Korošcem in njegovo
ekupino tudi med slovenskim ljudstvom. Dr. Koro-
šec se sedaj umika in skuša z raznim komentar-
jem ublažiti težo svojih izjav. Zato tolažite ljud-
stvo dr. Koroščevo izjavo le v prvotni obliki ter z
Vašim lastnim komentarjem. Izrabite ugodno pri-
liko do skrajnosti.

(Štampiljka in podpis):

Dr. Marjan Zajec, l. r.
Banovinski tajnik JRKD.

Razstava socijalnega skrbstva na „Mariborskem tednu“

Maribor, 21. julija.

Novost letošnjega jubilejnega V. Mariborskega
tedna bo izredno zanimiva in nadvse aktualna raz-
stava socijalnega skrbstva. Na tej razstavi bo pri-
kazano socijalno skrbstvo naših ustanov, ki bodo
prikazale svoje prizadevanje zlasti v Mariboru, kjer
je industrija tako razvita. Posebni oddelki na tej
razstavi bo aranziral Okrožni urad za zavarovanje
delavcev v Ljubljani, razstave pa se bodo udeležile
tudi druge socijalne ustanove, med njimi naj ome-
nimo banovinske, mariborske mestne občine in
Jadranske straže v Mariboru (Dom Krahjice Marije
na Pohorju itd.).

Na podlagi raznih diapositivov, diagramov, slik

Celjske novice

Celje, 20. julija.

Kaj je z regulacijo jarka na Sp. Hudinji? Že
pred več meseci smo sprožili na tem mestu vpra-
šanje o regulaciji nehišnega jarka na Spodnji
Hudinji, ki je služil kot pomožni odvajalni jarek,
kadar je Hudinja prestopila bregove. Na željo pri-
zadetih posestnikov se je vršil že pred meseci na
kraju samem komisijski ogled, ki je sklenil, da je
za vsakega jarka nujno potrebno. Ker so se posestniki
mejaši izjavili, da so pripravljeni prispevati k re-
gulacijskim stroškom, se nam zdi čudno, zakaj do
končne rešitve tega za Sp. Hudinjo perečega vpra-
šanja še ni prišlo.

Kolo je ukradel in ga razdril. V nedeljo zvečer
je ukradel neki možki izpred neke gostilne v Ga-
berju prevozniku g. Baldasiniu možko kolo. Drugo
jutro so že izsledili tatu in dobili tudi kolo pri njem,
ki je pa bilo že razdrto.

Pretep v vinoču. V nedeljo zvečer je prišlo
v nekem vinoču v Gaberju do pretepa, ki ga je
izzval neki možakar. Brez povoda je napadel druge
goste, policijski stražnik pa mu je nadaljevanje
pretepa preprečil, ker ga je s pomočjo dveh uni-
formiranih gasilcev aretirali, Gasilca, ki sta poma-
gala ukrotiti preveč razgurega možakarja, sta se
vračala z neke gasilske slavnosti.

Dva padca z drevesa. V petek je padel dijak
Kramar Anton pri kopanju v Hudinji z obreznega
hrasta in si zlomil desno roko nad zapetjem. —
V nedeljo popoldne pa so pripeljali v celjsko bol-
nišnico 16-letno ključavničarjevo hčer Cimperšek

To so starši!

Otroke so pretepali če niso hoteli krasti.

Maribor, 21. julija.

Pred malim senatom se je zagovarjal danes
zanimiv zakonski par — 54-letni posestnik Franc
Horvat iz Kicarja in njegova 38-letna soproga Te-
reziya. Oba sta obtožena vroma, ki sta ga izvršila
21. maja t. l. v hišo sosedu Antona Fuksa. Ome-
njenega dne predpoldne ni bilo pri Fuksu nikogar
doma. Horvat je vzel s seboj oba svoja sinova,
14-letnega Antona in 11-letnega Stefana. Doma sta
oče in mati obema otrokoma pretila z ostrjo kaz-
nijo, če ne bosta pomagala pri tatvini. Ker je bila
sosedova hiša zaprta, je odprl Horvat okno na
kleti, skozi katerega sta zlezla otroka v hišo ter
odprla hišna vrata. Horvat je potem vplnil v oma-
ro ter odnesel sosedu denarnico z 3100 Din in sre-
brno uro z verzičico. Horvat je skraja tajil vso
krivdo, pričala pa sta proti njemu njegova sinova,
na kar se je udal ter vse priznal. Ob času poročila
razprava še traja.

Smrtna nesreča 15 letnega vajenca

Maribor, 20. julija.

Danes popoldne se je pripetila nesreča, ki je
zahtevala cvetočo mlado življenje. 15-letni klepar-
ski pomočnik Josip Sirec, ki je stregel dvema po-
močnikom pri pokrivanju strehe nove trnadstrop-
ne stanovanjske hiše v Smetanovi ulici, katero gra-
di stavbenik Nassimbeni zagrebškemu trgovcu Ni-
koli Mavčiču, je ob 2 popoldne stromoglavil v glo-
bino ter obležal na tleh s strtimi udi mrtve. Sirec
je prinesel na pločevinasto streho pecico za var-
jenje pločevine. Stopil je skrajni rob ter iz dosedaj
neznanega vzroka naenkrat izgubil ravnotežje. Pa-
del je 15 m globoko ter udaril na tleh s prsnim
košem na debeli tram, z glavo pa ob tlak. Iz ust,

in statističnega materiala bo nazorno prikazano
skrbstvo naših socialnih ustanov za delavstvo in
njihove družine. Poudarjamo zlasti važnost statistik,
ki bodo tolažile vse prizadevanje socialnih ustanov
in ki bodo obiskovalcem Mariborskega tedna
ter te razstave na razpolago. Poleg drugega bo na-
zorno prikazan razvoj naših zdravilišč, posebno pa
fizikalnih zdravilišč OUZD v Ljubljani, Mariboru
in Celju. Posebno važna bo na tej razstavi slika
zdravstvenega stanja v poedinih krajih, kjer je
razvita industrija.

Razstava socijalnega skrbstva bo nameščena v
drugem nadstropju Cankarjeve dekliske meščanske
šole in bo odprta ves čas V. Mariborskega tedna,
to je od 1. do 9. avgusta.

Majdo iz Dobreteše vasi pri Sv. Petru v Savinjski
dolini, katera je padla z lipe in si zlomila levo
nogo v gležnju.

Prometna nesreča. V nedeljo je na cesti v Loki
pri Zsumu podrl s kolesom pos. sin Pilko Franc iz
Loke 71-letnega občinskega delovodjo Zupanca
Stefana iz Dobrine pri Zsumu. Zupanc si je pri
padcu zlomil desno nogo.

Pri mlatlilnici se je ponesrečil. 73-letni pre-
vžitar Drogenik Anton iz Tržišča pri Rogaschi Sla-
tini je v soboto, ko je bil zaposlen pri mlatlilnem
stroju, padel in si zlomil nogo.

Preložena komisija v zadevi regulacije Sa-
vinje. Danes bi se bila morala vršiti v zadevi raz-
lastitve zemljišča, potrebnega za regulacijo Savin-
je, komisija, ki je pa bila prelložena na nedoločen
čas.

Stanje žrtve motociklistične nesreče. Obe žrtvi
motociklistične nesreče se zdravita v celjski bol-
nišnici in sta zaenkrat izven nevarnosti, seveda,
če ne nastopijo kakšne komplikacije. Ponesrečeni
praški trgovski uslužbenec Čenek, ki se je pone-
srečil pri Rimskih Toplicah, je prišel počasi k za-
vesti in je upati, da bo ozdravel.

Popravilo poslopij mestne osnovne in meščan-
ske šole. Mestna občina je razpisala oddajo vseh
v proračunu za 1936-37 predvidenih del pri popra-
vilu mestne narodne in meščanske šole. Natančni
podatki so razvidni z razglaš, ki je nabit na urad-
ni deski mestnega poglavarstva. Ponudbe je vložiti
najpozneje do dne 23. t. m.

nosa, in ušes mu je brizgnila kri in v par minutah
je bil mrtič. Pri padcu je obvisel najprej na strehi
z eno nogo zataknjeno za tramom. Zalibog pa je
ostal za tramom samo čevlji, dočim je fantek bo-
sonog stromoglavil v globino. Sirec je bil zaposlen
kot vajenec pri kleparskem mojstru Viktorju Petro-
viču na Tržaški cesti 6. Bil je zelo priden ter mar-
ljiv ter so ga vsi imeli radi. Učil se je šele 9 me-
secev.

Kako se pospešuje tujski promet v Kamniku

Pred par dnevi je izšel v nekem listu dolg čla-
nek, ki meče čudno luč na stališče, katerega zavze-
majo važni faktorji v Kamniku v zadevi tujskega
prometa, posebno z ozirom na staro, sedaj prenov-
ljeno kopalnico. V tem oziru je značilno stališče,
katerega je bivša uprava mestne občine Kamnik
zavzela napram dvem prošnjam Kopalniške družbe
Kamnik, ki je lastnica starega kopalnišča; prosila je,
da se ji podeli obrtna dovoljenje za bife v letnem
kopalšču in za penzijo vnovno adaptirati vili Lu-
jiza, ki je bila svojčas kot penzija zidana ter se je
v to svrho uporabljala desetletja in se je v to svr-
ho tudi leta 1935 adaptirala. Bivša mestna uprava
se je izrekla zoper podelitev teh obrtnih dovoljenj,
češ, da ni potrebe. To stališče je očitno diktirano
iz konkurenčnih razlogov, četudi mora biti vsa-
komur jasno, da taki dve obrtni dovoljenji, ki bi
se izrabljali samo v letni sezoni in v tujske svrhe,
obstoječim gostilnam ne moreta škodovati. Vrh
tega pa Kopalniška družba trpi veliko škodo, ker je
vilo Lujiza v Mekinjah baš v ta namen adaptirala.
Priprčani smo, da bo nova občinska uprava k
temu vprašanju zavzela bolj pametno stališče. Upa-
ti je, da bodo politične oblasti imele več uvidev-
nosti, kakor pa bivša občinska uprava. S takimi
odloki se ubija vsaka inicijativa.

Dr. Simon Zaletel - umrl

Celje, 21. julija.

Snoči je po dolgem in mukopolnem trpljenju
umrl med prevozom iz bolnišnice v Leonišče mladi
zdravnik dr. Simon Zaletel.

Pokojni je nastopil službo zdravnika v celjski
bolnišnici kot sekundarij meseca februarja letos in
je prišel v Celje iz Brezice. Pred štirimi meseci se
je pri neki operaciji ranil, vsled česar je nastopil
zastrupljenje krvi. Od tedaj je neprestano ležal in
veliko trpel. Kljub vsestranskim pomočim je včeraj
končal svojo trnjevo pot in se preselil v lepše
življenje.

Pokojni Simon je doživel šele 31 let. Doma je
bil iz Retenji pri Trziču. Gimnazijsko je doživel v Ljub-
ljani, kjer je začel tudi medicinske študije in jih
nadaljeval v Gradcu. Tako kot srednješolec, kakor
tudi kot visokošolec je bil vedno član dijaških ka-
toliških organizacij, kot zdravnik pa član katoli-
škega akademskega stalešinstva.

Bil je izredno simpatičen in družaben, strogo
katoliškega prepričanja in kremenite narave. Ko
je bil na tem, da si postavi svoj lepši dom, ga je
kruta smrt iztrgala iz naše srede.

Dobrega prijatelja in tovariša Šimena, ki je
postal žrtev svojega poklica, bomo ohranili v traj-
nem spominu!

Naša tujskoprometna propaganda na Francoskem

Maribor, 21. julija.

V Franciji, njenih kolonijah ter v vseh centrih
Evrope najbolj razširjena turistična brošura »Le
grand Tourisme« ima v svoji zadnji polletni šte-
vilki zelo bogato opremljeno jugoslovansko pri-
logo. Spretno stran krasi spomenik hvalečnosti
Franciji, ki je bil odkrit 11. novembra 1931 v Bel-
gradu. Po zaslugi Tujskoprometne zveze v Mari-
boru, ki je krila iz svojega vse tozadevne stro-
ške, so tudi kraji bivše manborske oblasti, to je
delokroga mariborske zveze, v tej reviji zelo
často zastopani ter so mesta Maribor, Celje in
Ptuj s svojim turističnim in gospodarskim zaled-
jem zelo dobro opisani in karakterizirani. Objav-
ljeni posnetki kopalnišča na Mariborskem otoku,
Logarske doline in Pohorskega doma so zelo
srečno izbrani. Revija krasi dalje tudi karta z na-
šim cestnim omrežjem. Brez dvoma bo tudi ta ši-
rokopotezna propaganda pripeljala našim krajem
novih gostov in prijateljev, posebno iz Orienta,
afriških in azijskih kolonij, katerim slovenska
zdravilišča in letovišča radi zdravilne moči in
blage klime silno ugajajo.

Smrt pred hišo

Celje, 21. julija.

Danes zjutraj je našel neki mestni uslužbenec
pred hišo advokata dr. Serneca v Ipavčevi ulici
na tleh mrtvega Sernečevega hlapca, 39-letnega
Franca Peska. Poklicani mestni zdravnik gosp. dr.
Podpečan je ugotovil, da je pokojnika zadela kap,
da je nastopila nekako med drugo in tretjo uro
zjutraj. Pokojnemu Pesku je ponoči postalo najbrž
slabo in je šel zaradi tega iz hiše, da se malo
ohladil. Imel je na sebi samo zgornjo obleko, do-
čim je pustil spodnjo obleko v sobi, kjer je ležal.
Zdravnik dr. Podpečan je odredil prevoz trupla v
okoliško mrtvašnico.

Hlev zažgal in kolesa kradel

Maribor, 21. julija.

Pred sodnikom-poedincem okrožnega sodišča
sta se zagovarjala danes 23-letni Rudolf Kranjc iz
Sp. Hajdine ter njegov prijatelj 20-letni Ferd. Vajc
iz Sedlarjevega. Oba sta obtožena požiga iz nepre-
vidnosti. Aprila meseca sta prenočevala na senu
posestnika Jurija Brgleza v Gerečivasi. Zjutraj po
njunem odhodu je začelo poslopje goreti ter je po-
gorelo do tal. Izkazalo se je, da sta zanelila požar
oba prenočevalca in sicer nehoti. Od vžigalice, s
katero sta si pri odhodu zjutraj svetila, je doletela
iskra ter spravila suho sen v tlenje, iz katerega se
je razvil usoden požar. Vajc se zagovarja še po-
leg tega zaradi tatvine 6 koles, ki jo priznava.
Razprava ob času poročila še traja.

Maša zadušnica za pok. dr. Adolffom Korče-
tom, odvetnikom v Ljubljani se bo darovala v
cerkvi č. očetov frančiškanov v sredo, dne 22. ju-
lija 1936 ob 7 zjutraj.

Vročina pritiska, suša se pojavlja

Ljubljana, 21. julija.

Blizajo se vroči pasji dnevi, ki navadno trajajo
po stari pratiki od sv. Jakoba tja do sv. Jerneja
v avgustu. Po mnogih nalihiv in pogostem deževju
v prvi letošnji polovici nastopa čas hude vročine.
Po mnogih krajih je padlo v prvih šestih mesecih
še več dežja, ko pa v Ljubljani in okolici. So kraji
na Gorenjskem, ki letos izkazujejo do 1400 mm
dežja. Tudi Kras je imel obilo dežja, kljub temu
so na Krasu še kraji, ki trpe pomanjkanje vode.
Ponekod že ni bilo dežja po 2 in 3 tedne. Tudi
Dolenjska je bila deležna obilice mokrote. Le Suha
Krajina izkazuje razmeroma manj padavin. Tam je
že čutili delno pomanjkanje vode. V nekaterih pre-
delih naše države vlada še mnogo huja vročina
kot v Sloveniji. Tam je nastopila tudi velika suša.
V Belgradu vlada te dni prav neznošna vročina.
V Belgradu doseže toplomer običajno do 38° C
vročine.

Prav zanimiv pojav temperature je pri nas. V
nedeljo smo doslej dosegli najvišjo letošnjo tem-
peraturo, namreč 31.6° C nad ničlo, 18. junij je iz-
kazal letos najvišjo mesečno temperaturo 30.5° C.
V nedeljo zjutraj je bila najnižja temperatura 17° C.
Jutranja temperatura pa se polagoma dviga, tako
je bilo v ponedeljek 17.4° in davi 17.6° C nad ničlo.
Zjutraj se pojavlja silna soparica. V ponedeljek je
zavlel izredno topel južni veter. Pojavila se je ve-
lika sopara. Tudi davi je bilo zelo soparno in k
temu še močno oblačno. Vsak je pričakoval, da
se bo nad Ljubljano vili kak naliiv, a porosilo je
hodnike le nekaj kapljic. Veter je nekoliko razgla
deževne oblake.

POPRAVNI IZPITI

Dijake srednjih in meščanskih šol se pripravlj
na izpit v tečaju na narodni šoli v Sp. Šiški, Gasil-
ska ulica. Informacije dnevno od 8 do 10 istotam.

Belgrad, 21. julija. m. Nj. Vel. kraljica Marija
je blagovolila prevzeti pokroviteljstvo nad med-
narodnim tenis-turnirjem, ki bo od 30. julija do
2. avgusta na Bledu. Uprava blejskega tenisa klub
se poganja za udeležbo na tem turnirju med
drugimi tudi s teniškim zvezami Francije, Švice,
Češkoslovaške in Nemčije.

Razprava proti Arnautoviću

Belgrad, 21. julija. m. Razprava proti Dam-
janu Arnautoviću in tovarišem se je pričela dan-
es ob tričetrti na osem. Predsednik senata je
takoj dal besedo drž. tožilcu Djadrovu, ki je v
uvodu podal sliko dogodkov, ki so privedli k
atenatni v narodni skupščini. Nato je opisal ru-
šilno delo vseh elementov, ki jim ni do konsoli-
dacije naših notranje političnih razmer. Potem pa
in za vsakega obtoženca posebej in za vse sku-
poj dokazoval kazensko odgovornost. Ko jo po-
ročamo, drž. tožilec še govori.

Zopet smrtna žrtev Save

Ljubljana, 21. julija.

Kdor le more se v teh vročih dneh gre hladiti,
kamor more. Najbolje seveda je pri tem dobro-
došla Sava, ker je voda tam najčistejša in — naj-
cenejša. Zaradi tega je razumljivo, da tu nikdar
ne manjka kopalcev. Zal pa je kopanje v Savi zdru-
ženo seveda z večjo nevarnostjo, kakor kopanje v
zaprtih bazenih. Na Savi tudi ni kopalni mojstrov,
čenege moža k zavesti z umetnim dihanjem. Tako
so kopalci navezani drug na drugega, a je taka
pomoč le slučajna, to je, kopalce drugega kopalca
sploh ne opazi, da je v nevarnosti.

Mem številnimi kopalci je prišel včeraj popold-
ne na Savo pri Ježici tudi 36-letni delavec Anton
Carman iz Šiške. Cim je zaplaval po vodi, se je
začel potapljati, ter je brez odpora izginil pod
vodo. Valovi so ga nato zanesli nekako do Ster-
novega kopalnišča, kjer so ga potegnili iz vode.
Zaman je bil ves trud, da bi spravili ponese-
čenega moža k zavesti z umetnim dihanjem. Tako
je nenadoma in neopaženo zopet ugasnilo eno živ-
lje, kot žrtev savskih valov.

Ustreljena tihotapca

Na jugoslovansko-madžarski meji sta bila pred-
včerajšnjim ubita dva tihotapca, ki sta hotela s
čolnom preko Donave na jugoslovansko stran pre-
peljati 192 kg mađarskega tobaka. V bližini vasi
Domašina je tihotapca opazil naš graničar in ju,
še preden sta s čolnom pristala na naša obala, tri-
krat pozval, naj se predasta. Toda tihotapca sta
rajši zaokrenila čoln in začela bežati proti ma-
đarski strani, je graničar streljal za njima in oba
ubil. En tihotapce je takoj padel v vodo, drugi pa
je ostal v čolnu. Čoln pa je voda nesla nazaj proti
nasprotni strani. Ko so ustavili čoln, so našli v
njem 192 kg mađarskega tobaka in mrtvo truplo
tihotapca. Dognali so, da sta bila tihotapca dva
Hrvata iz obehnih krajev, ki sta se pa že dolgo
vrsto let bavila s tihotapstvom tobaka.

Stanje brezposelnosti v državi

Belgrad, 21. julija. AA. Po poročilu osrednje
uprave za posredovanje dela je iskalo meseca ju-
nija dela pri vseh javnih borzah dela v naši drž-
avi 21.650 delavcev in 4977 delavk. Z brezposel-
nimi iz prejšnjega meseca naraste to število na 35
tisoč 873 delavcev in 7924 delavk.

Na koncu meseca je ostalo brezposelnih 11 ti-
soč 677 delavcev in 2325 delavk.

Meseca junija so pri javnih borzah dela ponu-
dili mesta za zaposlitev 1223 delavcem in 1237 de-
lavkam. Podpora je prejelo skupaj 7419 brezposel-
nih oseb. Izplačali so 765.293 Din, in sicer 651.717
dinarjev redne podpore, 60.490 izredne podpore, 21
tisoč 648 za potovanja in 3144.50 v blagu. Od teh
podpor so dobili uradniki 24.174 Din, kvalificirani
delavci 391.368 Din, nekvalificirani delavci 296 ti-
soč 170.50 Din in kmetje 53.583.50 Din.

Obiskovalcem „Mariborskega tedna“

Jubilejni »V. Mariborski teden« bo letos od 1.
do 9. avgusta. Generalna direkcija drž. železnice
je odobrila polovično vožnjo za posej »Maribor-
skega tedna« in velja popust za dopolovanje od
30. julija do 9. avgusta, za povratek pa od 1. do
11. avgusta. Obiskovalci »V. Maribor. tedna« naj
kupijo na odhodni postaji ali pri »Putniku« di-
rektno vozno karto do Maribora in železniško
legitimacijo K-13. Železniške karte pri prihodu v
Maribor ne smejo oddati, ker velja ista obenem
z železniško legitimacijo, na kateri se potrdi ob-
isk »V. Mariborskega tedna« za brezplačni po-
vratek od odhodne postaje. Legitimacije za vstop
na »V. Mariborski teden« se kupijo v Mariboru.
Za obiskovalce, ki plačajo vozno karto do 15
Din, se žigosa železniška legitimacija na podlagi
običajne dnevne vstopnice za 5 Din; za vozne
karte od 15—25 Din na podlagi legitimacije za
10 Din, ki velja za dva dneva in dva večerna
obiska; za vozne karte od 25—60 Din na podlagi
legitimacije za 15 Din, ki velja za tri dneve in tri
večerne obiske ter končno za vozne karte nad
60 Din na podlagi legitimacije za 25 Din, ki velja
za šest dnevni in šest večernih obiskov. Legiti-
macija se glasi na ime in je neprenosna.

Za zunanje obiskovalce bo posloval stano-
vanjski urad Mariborskega tedna ves čas prire-
ditve dan in noč pri vseh vlakih na novem pe-
ronu glavnega kolodvora.

Vstopnice za Mariborčane in vse one, ki se
ne poslužujejo polovične vožnje, so po 5 Din za
enkratni dnevni obisk in 3 Din za enkratni večerni
obisk MT. Za otroke dijake s šolsko legitimacijo
in vojake do narednika velja dnevna ali večerna
vstopnica 2 Din. Stalne legitimacije za deset
dnevni in deset večernih posejov velja 25 Din.

Cankov rohani

Softija, 21. julija. m. Politična situacija v So-
fiji postaja vsebolj nejasna in se postruje radi
energične zahteve Cankove ki je postal zelo agre-
siven. Na banketu, ki je bil predsmotnim na čast
delegatom nacionalnega gibanja z dežele, je Can-
kov zelo ostro in borbeno govoril proti usmer-
jenosti sedanje vlade, čeprav so taki govori za-
konito prepovedani. V svojem govoru je pouda-
ril, da tako on, kakor tudi vse nacionalno giba-
nje zahteva vso oblast v državi za sebe in da mu
ne bo žal nobene žrtve in ne preveliki nobeni
napori, da to oblast pridobi. Nadalje je v svo-
jem govoru zahteval, naj sedanja vlada takoj me-
nja vse administrativne uradnike, na njih mesto
pa postavi ljudi, ki uživajo zaupanje nacionalne-
ga gibanja. »Ako vlada teh naših zahtev ne
sprejme,« je dejal Cankov, »bodo naši prijatelji
v vladi podali ostavke.« Predsednik vlade Kjoce-
ivanov, ki je menjal, da mora ostati vlada nevtral-
na, se je zahtevam Cankova seveda protivil.

Minister za javna dela g. Ganey je včeraj
izjavil predsedniku vlade, da bo takoj podal
ostavko, ako bi vlada spremenila svoje nevtral-
no stališče, ker noče nositi odgovornosti za po-
sledice, ki bi nastale, če bi kabineti začeli izva-
jati strankarsko politične akcije.

Ljubljana danes

Koledar

21. julija, torek: Olga.
22. julija, sredo: Marija Magdalena.

Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustek, Resljeva cesta 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12 in mr. Komotar, Vič.

† Umrli je med prevozom iz celjske bolnišnice v Ljubljano mladi zdravnik dr. Simon Zaletel, doma iz Reten pri Križah na Gorenjskem. Bil je vzor katoliške vzgojenega mladika, ki je bil priljubljen pri vseh, ki so ga poznali. Pri delu za družbo je dal svoje mlado življenje. Pogreb bo v sredo, dne 22. julija ob 4 popoldne izpred mrtvaške veže v Leonišču na pokopališču pri Sv. Križu, kjer je pokopana tudi njegova mati. Blagemu pokojniku naj bo Bog dober plačnik! Bratu in zaročenki naše iskreno sožalje!

Ruska kapelica pod Vrščem. V nedeljo, dne 26. julija, priredi Ruska Matica tradicionalno romanje k ruski kapelici pod Vrščem. Odhod iz Ljubljane z izletniškim vlakom ob 5, prihod v Kranjsko goro ob 8.26. Ob 11 se bo v kapelici vršila služba božja za duše ruskih vojakov, katerih številni grobovi so raztreseni po tem lepem kraju Slovenije. Ruska Matica vabi k udeležbi na tem romanju vse v Sloveniji bivojoče Ruse in svoje jugoslovanske prijatelje.

Radio

Programi Radio Ljubljana

Torek, 21. julija: 12 Spomin na Johana Straussa (plošče) 12.45 Poročila, vreme 13.00 Čas, spored, obvestila 13.15 Odlomki iz zvočnih filmov (plošče) 14.00 Vreme, borza 15.00 Čas, vreme, poročila, spored, obvestila 15.30 Nacionalna ura: Kri, zemlja in zgodovina — temelji narodnega čustvovanja g. urednik France Terseglav 15.50 Ruski cerkveni zbor iz Pariza (plošče) 20.00 Prenoš z Dunaja: Anton Bruckner: VIII. simfonija. Dirigent Bruno Walter. Izvajajo: Dunajski filharmoniki 21.30 Harmonisti polo (plošče) 22.00 Čas, vreme, poročila, spored 22.30 Kvartet pihal.

Druzi programi

Torek, 21. julija: Belgrad I.: 20.00 Prenoš z Dunaja 21.30 Narodne pesmi 22.00 Prenoš iz kavarne — Belgrad II.: 20.00 Belgradski poletni večeri (Aleksić) 21.00 Dunaj 21.30 Plošče 22.15 Čitane — Zagreb: 20.00 Brucknerjeva VIII. simfonija 22.10 Plesna noč: 20.00 Brucknerjeva VIII. simfonija — Budimpešta: 19.00 Glasba 20.00 Kavarniški koncert — 21.00 Glasba 21.30 Ciganska glasba 22.20 Klavir 23.20 Jazz — Trst-Milan: 17.15 Plesna glasba 20.40 Italijanska klasična glasba — Rim-Bari: 17.15 Vokalni in instrumentalni koncert 20.40 Igra 21.15 Orkestralni koncert — Praga: 20.00 Dunaj 21.40 Vokalni koncert 22.20 Plošče 23.00 Prenoš iz Tater — Varšava: 19.35 Lohka glasba 21.15 Rybickega suita „Kmečka svatba“ 21.30 Beethovnovi violinski koncert 22.20 Plesna glasba — Berlin: 20.10 Lohka glasba — Vsa Nemčija: (iz Königswaterhaus-na): 20.10 Zabavni koncert 21.00 Zabavni koncert 21.00 Straussova „Alpska simfonija“ 22.30 Lohka glasba.

Za obiskovalce olimpijade v Berlinu

Belgrad, 21. julija. AA. Mnogi naši državljani, ki potujejo v Nemčijo, ne jemljejo preveč strogo davžinskih predpisov, zlasti v ravnanju z registriranimi markami. Zato se nahajajo pogostokrat v prav mičnem položaju. Naši državljani, ki potujejo v Nemčijo se zaradi tega opozarjajo na tele predpise.

1. Tujec, ki potuje v Nemčijo, lahko vzame s seboj v Nemčijo največ 30 mark in sicer 20 mark v bankovcih in 10 mark v drobižu. Bankovcev po 50 in več mark ne smejo nositi s seboj. Zato tudi dve ali več oseb, ki potujejo v Nemčijo, ne smejo vzeti bankovcev po 50 ali več mark s seboj.

2. Tujec s tujimi valutami ali tujimi devizami mora na nemški meji prijaviti oboje nemškimi oblastvom, da dobi od njih posebno potrdilo. Le na podlagi tega potrdila sme neporabljeno valuto ali tuje devize vzeti s seboj pri odhodu iz Nemčije. S tem tujim denarjem si lahko kupi tudi vozni listek v krajih izven Nemčije.

3. Tujec lahko potuje v Nemčijo z registriranimi markami torej s kreditnimi pismi ali potniškimi čeki na registrske marke. Ta pisma ali čeki dobe tuji v naši državi pri bankah ali potniških pisarnah.

4. Tujci dobe na podlagi kreditnih pism ali potniških čekov pri nemških bankah ali menjalnicah registrske marke. Banke, oziroma menjalnice si pridrejo polovici odstotek provizije.

5. Posameznik lahko dvigne dnevno največ 50 mark, za otroke do 15 let pa po 25 mark. Med olimpijado od 15. julija do 31. avgusta sme dotičnik dvigniti dnevno do 100, otrok do 50 mark.

6. Registrske marke so za izplačilo osebnih potrebščin, ki so združene s potovanjem, kakor za hotel, prehrano, vožnjo po Nemčiji in podobno. Ni pa mogoče kupovati stvari, ki niso za osebno uporabo. Tako je izključen nakup srebrnega in zlatega nakita draga kameja, avtomobilov itd. Z registriranimi markami pa je dovoljeno kupiti tudi vozne listke v kraje izven Nemčije. Ni pa mogoče s temi markami poravnati dolgove tujcev, torej poravnati nemške terjatve.

7. Iz Nemčije lahko vzame samo 10 mark, in sicer v srebrnem ali niklastem drobižu.

8. Če ostane dolžnik dolžan po kreditnih pismih ali čekih, sme ta ostanek poravnati v svoji deželi pri ustanovah, kjer dobi taka pisma oziroma čke.

Izbirne plavalne tekme za olimpijado

Mariborske tekme za državno prvenstvo so končane. Uspeh tekmovalca je bil odličan, kar najbolj kaže dejstvo, da je padlo veliko število jugoslovanskih rekordov. V sredo ob 20.30 se bodo vršile na kopališču Ilirije izbirne plavalne tekme za berlinsko olimpijado, ki naj določijo našo reprezentanco.

Tekmovalo se bo v sledečih disciplinah:

- 100 m prsno: Cerer (Ilirija).
- 200 m prsno: Gazzari, Petrone (Jadran), Ciganović (Jug), De Filipis (ZPK), Vilfan, Cerer, Schell, Mihalet (Ilirija).
- 100 m hrbtno: Ciganović (Jug), Gazzari (Jadran), Vilfan, Schell (Ilirija).
- Waterpolo tekma med moštvo A in B jugoslovanske reprezentance, katero tvorijo najboljši waterpolisti državne prvega Jug, dalje Jadran, Viktorije iz Sušaka in Ilirije.

Nastopijo vsi najboljši jugoslovanski plavalci, med katerimi je pri prvenstvenih tekmah izkazal Vilfan kot najhitrejši jugoslovanski plavec. Tekmovalni program bodo izpolnile še druge plavalne discipline.

Ravnatelj tovarne je šel skozi oddelek in opazil na tleh cigaretni ogorek. »Šmid, ali je vaš?« je vprašal najbližjega delavca.

»No, naj bo vaš, ker ste ga prej opazili,« je odvrnil Šmid.

Dobrna - mednarodno zdravilišče

Dobrna, 21. julija.

Turška sezona se začne v Dobrni navadno po prvem juliju. Letos je nastopila v tem nekake zamuda. To pred vsem radi vremena: deževalo je v presledkih in vreme se nikakor ni hotelo ustaliti.

Z vsem, tako z vremenom kakor s pritokom tujcev pa se je pred dobrim tednom vendarle obrnilo na boljše in v Dobrni imamo popolnoma v redu sezono, ki utegne postati spričo lepega in ustaljenega vremena še lepša — kar se namreč tiče števila gostov, ki jih je vsak dan več. Reči pa se mora, da zdravilišče za svoje goste tudi primerno skrbi. Prejšnjo soboto smo imeli na gostovanju mladinski zbor »Zvonček« iz Dobrne, ki je ob polnozasedeni dvorani Zdraviliškega doma žel navdušen aplavz. Da tudi vnaprej je še na programu več simfoničnih koncertov, ki jih priredi zdraviliški orkester s sodelovanjem godbenikov iz Rogaške Slatine. Tudi sicer v Dobrni ni dolgočasno; poleg vseh ostalih naprav, ki nudijo gostom razvedrilo, imamo tudi trikrat

dnevno koncerti, razen tega še zvočni kino z najmodernejšo zvočno aparaturo.

Posebno se obnesejo avtobusni izleti v okolico, kjer pač ne manjka krasnih izletnih točk. Po lepih cestah, med nasadi in lepimi vrtovi, skozi lepe, po znašnosti znane štajerske vase, včasih tudi skozi holmičaste štajerske vinograde — vse to vozi goste modern dolg avtobus, ki je lahko tudi odprt. In kadar se zvečer vračajo polni razvedrila in razpoloženja nazaj v Dobrno, ne morejo dovolj prebrskati naravnih lepot, ki so jih videli.

Dobrna se počasi toda vztrajno razvija v sloveče mednarodno zdravilišče. Saj prihaja z vsakim letom več inozemcev, med katerimi so letos zlasti številno zastopani Nemci in Madžari. Priznati pa moramo, da ima poleg tujkoprometnih ustanov, ki nosijo levi delež pri propagandi našega tujkega prometa, glede Dobrne svoje zasluge v nemali meri tudi zdraviliška uprava, ki ustreza gostom, kakor in kjer more, kar je za zdravilišče najboljša propaganda.

Olimpijska baklja po svetu

Včeraj 20. julija 1936 ob 12. uri je v stari grški trdnjavi v Olimpiji slovesno zaplapolal olimpijski ogenj, prižgan s soncem in z lečo. S tem dnem so postale letošnje olimpijske igre v Berlinu resnica. Začel se je tek, ki bo trajal 12 dni, in čigar dolžina meri 3055 km in ki vodi skozi sedem dežel: Grčijo, Bolgarijo, Jugoslavijo, Madžarsko, Avstrijo, Češkoslovaško in Nemčijo.

Oče to velikanske zamisli je generalni tajnik organizacijskega komiteja dr. Karl Diem. Mednarodni olimpijski odbor je sklenil že l. 1934. v Atenah, da izvede to drzno misel in dve leti so trajale vse priprave, vse do včeraj, ko je beseda postala resnica.

Ta štafetni tek pa naj bi ne bil samo športni dogodek, ampak naj bi tvoril most med Grčijo in vso orientalsko kulturo, ki je prva poznala olimpijsko idejo, ki je družila najboljše ljudi vseh dni. Vse svet naj bi v teh dneh pomislil, da je enotnost duše, duha in telesa, ki so jo prvi postavili Grki, nerazdružljiva. Olimpijski ogenj, prenešen iz Aten v Berlin, naj to idejo potrdi v svoji moči.

Izpeljati ta tek ni bila prav nobena malenkost, zlasti že zaradi tega, ker so prireditelji hoteli temu teku dati večji pomen kot pa, da bi bil samo priprost športni dogodek.

V Grčiji.

Že štart iz Olimpije je bil poseben dogodek, ki ima svoj izvor v starem helenskem ustem izročilu. Ko je bil prižgan olimpijski ogenj na Altisu s sončnimi žarki, je pristopilo 14 mladih deklet, ki so prenesle ogenj iz starega Zeusovega templja v sveti gaj in so ga predale prvemu tekaču. Začetek svečanosti so objavili na bližnjih vzpetinah stoječi grški vojaki s trompetami. Predno je dobil prvi tekač baklo, je moral položiti olimpijsko prisego. Obenem pa je bila tudi prečitana spomenica ustanovitelja modernih olimpijskih iger barona Pierre Courbentina. Nato so fanfaristi razglasili celemu svetu, da je odšel prvi tekač in da se je začela največja štafetna tekma vseh časov.

V Bolgariji.

Tako je začel prvi grški tekač dolgo pot, ki se nadaljuje po skaloviti Grčiji 1108 km daleč. Prav toliko tekačev bo tudi prenašalo olimpijsko baklo.

V soboto bodo prišli do bolgarske meje in bo zadnji grški tekač predal baklo prvemu bolgarskemu tekaču. Obenem z baklo bo predal tudi tole sporočilo:

„Večernik“, „Jutro“ in državno plavalno prvenstvo

Maribor, 21. julija.

Državno plavalno prvenstvo, ki se je vršilo dne 18. in 19. julija na Mariborskem otoku, je bila po številu in kvaliteti tekmovalcev in po doseženih rezultatih najljubše športna prireditve v letošnjem letu. Za Maribor pa je bil gotovo doslej največji športni dogodek, saj se pri nobeni slični prireditvi nismo videli toliko gledalcev, kakor jih je prisostvovalo v soboto in nedeljo plavalnemu tekmovalstvu na Mariborskem otoku. Vse naše časopise je posebej plavalnim tekmam vso pažnjo ter obširno pisalo že več dni pred pričetkom o njih. V svojih športnih rubrikah so prinašali listi izčrpe prognoze ter s tem pokazali, koliko važnost polaga naša javnost na to prireditve. Edino izjemo je delal pri tem znani ljubljanski časopisni koncert, ki ima tudi v Mariboru svojo redakcijo. Niti besedice nismo čitali v teh časopisih o plavalnih tekmah do same prireditve. »Jutro« je prineslo poročilo šele v soboto, ko so se tekme pričele. »Večernik« pa je istega dne odpravil prireditve s kratko notico, dočim je »Narod« tekme dobesedno bojkotal ter ni prinesel poročila niti o izidu. Da pa mariborska javnost ni odvisna od informativne službe tega časopisa, dokazuje najlepše ogromen obisk tekmovalstva v obeh dnevih. »Jutro«, »Večernik« in »Narod« niso tedaj prav nič škodovali prireditelju s svojim grobnim molkom, pač pa so škodovali najbrž sami sebi, ker so bili njihovi čitatelji prisiljeni iskati informacije v drugem časopisu. Spričo navedenih dejstev se nismo prav nič čudili poročilu, ki ga je prineslo »Jutro« v nedeljski številki o tem tekmovalstvu ter ga je ponatisnil današnji »Večernik«. Skoraj bi se bili čudili, če oba lista ne bi bila iskala dlake v jajcu ter skušala najti povoda, da udarita po prireditelju »Maratonu«. K sreči je mariborska javnost dovolj dobro poučena o vzrokih omenjenega napada in ve, kaj tiči za kulisami. Nočemo trditi, da je to akt maščevanja, za primero pa povemo, da je najhujša in najbolj neznosna jeza pri gotovih ljudeh tedaj, kadar se jim izpodnese častni stolček, četudi samo v športnem klubu... Nočemo se tudi spuščati v kritiko bornega poročila, ki sta ga prinesla »Jutro« in »Večernik« o tekmah. Najboljši dokaz popolnega neznanja o temeljnih pojmih plavalnega športa je pač poročilo samo. »Večernik« je prinesel o tekmah dokaj krajše poročilo, kakor o majhnem nastopu majhnega društva, ki se je vršil isto nedeljo v Pesnici... Vzeti pa moramo v zaščito klub, ki je tekme priredil ter ga varovati sličnih zlobnih napadov. »Jutro« in »Večernik« očitata Maratonu slabo organizacijo tekem in pa to, da njegovi plavalci niso tekmovali. Oba očitka pa sta samo dokaz poročevalskega neznanja. Če bi se bil poročevalec obeh listov toliko potrudil, da bi bil vprašal predstavnika našega plavalnega športa za njihovo mnenje, pa bi bil ališal, da niso bile nobene plavalne tekme tako dobro organizirane, kakor letošnje. Očitno pa poročevalce slične prireditve v svojem življenju še ni videl in najbrž je prvič gledal plavalno tekmo. Le tako se da raz-

lagati njegovo mnenje, da so bili presledki med posameznimi točkami predolgi. Morda misli, da so plavalci stroji, ki se jih samo navije, pa že zopet lahko plavajo brez odpočitka. Radi bi videli tudi prireditelja, ki bi lahko vzdržal na prostoru, kjer posluje žirija, idealen red pri takšnih temperamentalnih tekmovalcih, kakor so naši Dalmatinci! Zamerja Maratonu, ker je dosegel pri taki silni konkurenci samo tri točke. Kaj poretje potem »Jadranu« iz Hercegnovega, ki je prispel v Maribor s 15 tekmovalci, pa ni dosegel niti ene točke! Če Maraton ni dovolil starta svojim plavalcem, je to njegova stvar. Imeli so vse do zadnjega polne roke dela s tehničnimi pripravami. Sicer pa mu naj bo v odgovor mnenje enega naših najodličnejših poznavalcev in delavcev na področju plavalnega športa, Darka Prvana, dolgoletnega trenerja splitskega »Jadrana«, ki je vzgojil zmagovalno »Jadranovo« moštvo ter odkril in pripravil splitske rekorderje Gazzarija, Matošiča, Bearo in ostale. Predočili smo g. Prvanu pisanje »Jutra« in »Večernika« ter ga zaprosili za njegovo mnenje. Odvrnil nam je:

»Kot vam je znano, je bila žirija o organizaciji tekmovalstva v vsakem oziru zadovoljna. Jaz, ki sem se udeležil dosedaj še vseh večjih plavalnih tekem v državi in sem videl nestete slične prireditve v inozemstvu, morem Maratonu na organizaciji prireditve samo čestitati. Lahko se z uspehom čestno ponaša! Glede nastopa maratonskih plavcev pa rečem samo to: vsi plavalci so še za-

Maribor

Pasji kontumac in tujski promet. Popolnoma upravičena je odredba pasjega kontumaca v primeru nujne potrebe. Toda dvomimo, če je predolgotrajen kontumac umesten zlasti poleti in v Mariboru, kjer je baš sedaj tujski promet na višku. Dnevno se namreč dogajajo v bližini parka in tudi v drugih mestnih delih razburkive scene, ki jih povzroča konjač, ko lovi mariborske in tudi tuje pse. Podčrtavamo, da vpliva to jako neugodno na tujski promet. Tako so tuji zlasti v večernih urah v bližini mestnega parka pričeli neubijati scenam, ko drvi konjač s svojim vozom za psi in jih po dolgem mučenju končno ulovi. V ilustracijah naj navedemo primer, da je baš te dni nenadoma zapustila Maribor neka ugledna družina in iz inozemstva, ki je bila v našem mestu na letovanju in ki ji je konjač ugrabil psička. Zato apeliramo na merodajne činitele, da kontumac prekličejo, ker je že predolgotrajen in ker je vsaka nevarnost pasje stekline že davno odstranjena. Zlasti je to važno zaradi bližajočega se »Mariborskega tedna«, ko bo Maribor obiskalo tisoče tujcev katerih vlisi bodo za naše mesto in njegov tujski promet odločilnega pomena.

Važno za obiskovalce »Mariborskega tedna«. Kakor smo že ponovno poročali, se bo vršil jubilejni »V. Mariborski teden« od 1. do 9. avgusta t. l. Na prireditvi bo poleg mnogih kongresov, kulturnih in športnih atrakcij tudi mnogo zanimivih in nadvse poučnih razstav. Vse razstavljalce opozarjamo da se morejo poslužiti ugodnosti polovične prevoznine svojih razstavnih predmetov, sklicujoč se na rešenje generalne direktcije drž. železnice št. 36149-36 od 4. aprila 1936. V smislu odredbe tarife za prevoz robe zv. 1-17-IX. Poleg tega imajo vsi obiskovalci »V. Mariborskega tedna« ugodnost polovične vožnje v času od 300. julija do 11. avgusta t. l. Na podlagi železniške legitimacije K 13 po ceni 2 Din. Vse čas »Mariborskega tedna« bo posloval pri Putnikovi poslovalnici na glavnem kolodvoru stanovanjski urad, ki že sedaj sprejema prijave vseh prostih stanovanj v Mariboru.

„Tour de France“

V sedmi etapi Aix-les-Bains-Grenoble, ki je dolga 230 km, je zmagal Nizozemec Middel Peamp v osemih urah 30 minutah. Drugi je bil Francoz Archambaud v 8 urah 31 minutah in 17 sekundah. Tretji je bil Level. Četrto in peto mesto sta dosegla Berti in Clemens. Jugoslovijan Grgec je osvojil 51. in Abulnar 62. mesto. Na tej etapi je spremljalo vozače izredno slabo vreme. Odpadli so glavni asi, lanski prvak »Tour de France« Romain Maes, Speicker, Dannels, Mitouard, Gianelli in še nekateri, vseh skupaj devet. Od 94 vozačev jih je že odpadlo 31, ostalo jih je še 63. Zadnje mesto drži Abulnar.

V osmi etapi Grenoble - Briancon (194 km) so nastale temeljite spremembe. Francoz Archambaud, ki je dosedaj vodil, je zaradi defekta na pneumatiki popolnoma izgubil živce in je že hotel odstopiti. Le dolgemu prigovarjanju njegovega rojaka Cogana se je posrečilo, da je nadaljeval pot. Zgubljene minute ni mogel več nadomestiti in tako je moral odstopiti vodilno mesto Belgijcu S. Maesu, ki je prevzel rumeni trikot prvega vozača. Etapni zmagovalec je bil Bretonce Goasnat v času 6.15.32, štiri minute za njim Cloarec v času 6.19.38, dve minuti za tem Mersch, S. Maes, Magne in brata Clemens. Grgec je privozil 45., Abulnar 51. Oba sta nekoliko napredovala.

Zmagovalec devete etape je bil Briancon - Digne (220 km) je bil Francoz Level. Tabela vodi Belgijec S. Maes, Archambaud, dosedanji vodja pa je padel na peto mesto.

Ljubič in Fiket, ki sta izpadla iz tekmovalja, sta se vrnila v Zagreb Fiket je nekaj časa ležal v Parizu zaradi gripe.

Zakonska žaloigra

Novi Sad, 21. julija. V Sremskih Karlovcih se je dogodila te dni zopet zakonska tragedija. Ruski begunec Ivan Sivcov, ki je star 42 let, je živel dolgo časa skupaj z Marijo Mrliak iz Srema. Kmalu pa se je ona naveličala Sivcova in se odločila, da ga zapusti. To je tudi storila. Poleg tega pa je predsočnoj prišlo še do prepira med obema zakoncem, v katerem je Mrliakova udarila Sivcova z motiko po glavi, nakar jo je ta začel obdelovati z nožem. Sam pa je takoj nato poskušal napraviti samoumor, kar pa so mu še pravočasno preprečili.

četniki, juniorji, z neizpolnjenim stilom. Forsiranje tekmovalca s elabim stilom ne prinaša niti dobrih športnih rezultatov, niti ni v korist plavalcem, ker jim lahko zapusti posledice na zdravju, ki bi jih čutili vse življenje. V čutu te odgovornosti jih nismo mogli pustiti v borbo z najboljšimi plavalci, kar jih premore država. Plavanje je šport, ki zahteva najdaljših in najbolj skrbnih priprav. Klasičen primer nam daje najznamenitejši trener na svetu Backrak, ki je vzgojil najboljšega plavca Johna Weissmüllerja. Dasi je bil Weissmüller že odličen plavec, ga trener ni pustil na start, dokler ni dosegel pravega stila. Tako dela vsak trener, ki ve, kaj je plavanje. Kadar pa pridejo plavalci Maratona v formo, potem jim bom dovolil tudi start in preprican sem, da se bodo čestno odrezali, ker je material res odličen. Kdor ve, kaj je plavanje in kdor je videl letošnji konkurenco na državnem prvenstvu, ta mi bo dal prav.

Mislimo, da smo povedali dovolj, da bodo tudi »Jutro« in »Večernikovi« poročevalci razumeli.

Neizprosna smrt nama je ugrabila srčno ljubljenegega brata, ozir. zaročenca, gospoda

dr. Simona Zaletela

zdravnika v Celju

žrtev svojega poklica. - Pogreb blagega pokojnika bo v Ljubljani v sredo, dne 22. julija, ob pol štirih popoldne izpred mrtvaške veže v Leonišču na pokopališču pri Sv. Križu.

Dragemu Simonu bodi Bog dober plačnik!

Ljubljana, dne 21. julija 1936.

Kristijan Zaletel, brat. Ivanka Zupanova, zaročenka.

Dvajsetletnica prve nemške podmornice

Dne 9. t. m. je minilo ravno dvajset let, kar je v Baltimoru pristala prva nemška trgovska podmornica. Njena skrivnostna vožnja preko Atlantskega oceana, skozi obroč angleškega vojnega brodogoja je zbudila splošno pozornost. Saj ni bila šala v tako težavnih okoliščinah prepeljati ogromen tovor iz Nemčije v Združene države. Toda podmornica »U-Deutschland« je svojo nalogo sijajno izvršila. S tem trenutkom je svetovno pomorstvo stalo

na pragu nove zgodovine

Res, da so bile že pred njo kanadske vojne podmornice preplule Atlantik, toda one so plule vedno v skupini, nad vodno gladino in v spremstvu torpednih čolnov, križark in pomožnih ladij. Razen tega pa so plule pod mnogo ugodnejšimi okoliščinami kakor »U-Deutschland«, ker jim razen svoje živčne zaloge in municije ni bilo treba voziti nobenega drugega tovora. In med tem ko so bile kanadske vojne podmornice oskrbljene z vsemi obrambnimi sredstvi, je imela nemška trgovska podmornica edino rešno možnost v tem, da se je mogla skriti pod vodo. To pa veliki ladji z 2000 tonami teže ni bilo povsod mogoče. Ko je ogromno sivozelena podmorsko plovilo prejelo vodeni krst, je zdrsnilo iz doka v Gaardenu preko Kiela na odprto morje. Bilo je zares pravo čudo tedanje tehnike z nešteti valjki, cevmi in pipicami, med tem ko je v posebnih shrambah v notranjih delih ležalo dobro zamotano dragoceno prevozno blago. Ko so dvignili most in je bilo moštvo komandirano na svoja mesta, je kapitan Paul König ponosno stopil na poveljniško polubo in podmornica je zaplula neznan usodi nasproti. Vse je bilo v najlepšem redu in podmornica je rezala dalje.

skrita 20 m pod morsko gladino

Toda čim dalje se je podmornica odmikala v Severno morje, tem huje so se premetavali valovi. Krog in krog so se dvigale gore penečih se valov in žvižgajoči veter jim je trgal iz blestečih se venčev bele pene in jih kakor cvetove raznašal po neizmernem prostoru. Z velikim naporom se je ladja prerivala naprej in pogosto so jo mogočne vodne gnote onemogle vrgle nazaj. In pri vsem tem je morala podmornica budno paziti, da se je izogibala sovražnih križark in rušilcev in drugih nevarnih zalezovalcev. Šele tedaj, ko je srečno odnesla kosti skozi »nevni pas« in se daleč od angleške obale zazibala na odprtem Atlantskem oceanu svobodni nasproti — je začel njen kapitan misliti na pristanek v Novem svetu. Dne 8. julija je po barvi vode sklepal, da ni več daleč od obale Združenih držav. Po skrbnem astronomskem preračunavanju je sklenil ponoči naravnati krmilo

proti obrežnim svetilkam na Cape Henry in Cape Charles. Kmalu je podmornica stala med gorskima verigama imenovanih dveh rtov. Pol ure pred polnočjo je priplula v ameriški mejni pas treh milj. Ko je bila navsegaalne v ameriskem nevtralnem pasu, je »U-Deutschland« prizgala luči in mirno zaplula skozi ožino med rtoma. Zdej je kapitan König opazil rdeče in bele jamborske svetilke stražnega parnika. Nenadni pojav skrivnostne podmornice pa je ameriškega pilota tako presenetil, da je potreboval precej časa, preden je spravil svoja vprašanja skozi megafon. Ko pa se je nazadnje le povzpел po oblastnem trupu podmornice, je vzkliknil ves iz sebe:

„Vrag me vzemi, tukaj je!“

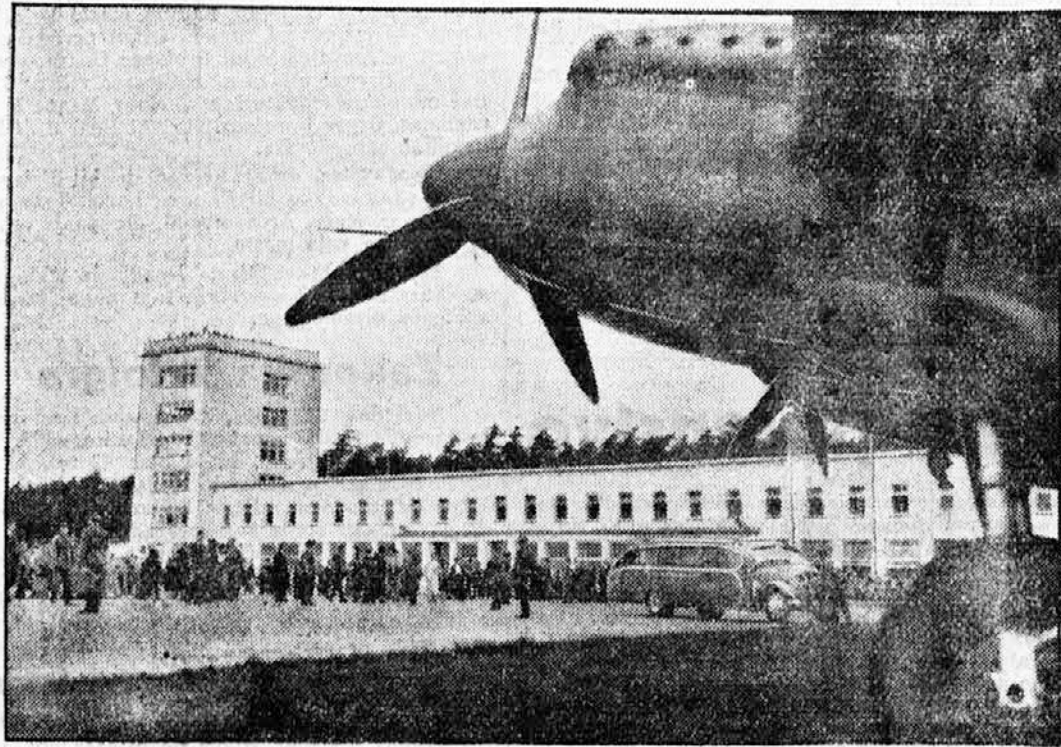
Med tem pa so tudi drugi potniški parniki opazili čudnega tujca in ga od vseh strani obsvetili s svojimi žarometi. Prihod prve nemške podmornice v ameriško vodovje se je tako spremenil v fantastično nočno predstavo.

Vlačilec »Timmins« pod poveljstvom kapitana Hincsa, last Severno-nemškega Lloydja, ki je nad 10 dni čakal med rtoma našo podmornico, jo je spremljal na njeni poti v Chesapeake Bay. To je bila prava pravcata zmagoslavna vožnja, kajti vse nevtralne in ameriške ladje, ki so plule mimo »Deutschlanda«, so podmornico pozdravile s trikatnim tuljenjem siren in parnih piščalk. Ob enajstih ponoči, dne 9. julija se je podmornica »U-Deutschland« prvikrat usidrala v baltimorski karantenski postaji.

Podmornico so brez posebnih težav iztovorili. Težavnije pa je bilo novo natovorenje, kajti vsak kilogram tovora je bilo treba pozorno položiti na odkazano mesto, da ne bi bilo ravnesje ladje v nevarnosti. Dne 1. avgusta se je podmornica odpravila nazaj proti domovini in čez 23 dni popoldne, dne 23. avgusta je zaplula v ustje Wesere. Zjutraj dne 25. avg. pa je krenila na svojo zmagoslavno pot proti Bremenu. Točno popoldne je priplula v bremensko prsto pristanišče, kjer so jo privezali k slovesno okrašenemu pomolu. Prepluvisi razdaljo 8.450 morskimi milj, izmed njih samo 190 pod vodo, je prva nemška trgovska podmornica srečno priplula v svojo izhodno luko. Njen kapitan König je umrl dne 8. septembra l. 1933.

Prvi ženski častnik v turški vojski

Pohčerjenka predsednika turške republike Kemal paše, Sahiba Hanum, je dovršila vojno letalsko šolo v Eskiszeiru in po napravljenem izpitu za pilota dobila čin poročnika v turški armadi. Sahiba Hanum je prvi ženski častnik na Turškem.

Novo dograjeno letališče v Frankfurtu ob Maini, ki bo izhodišče za polete na vse strani

Zeleni pekel

Zeleni pekel nas je oklepal, nas je zapeljeval naj preiščemo njegove skrivnosti. Pri tem pa je zahrbtno skrival svoje studence in svoje mlake pred našimi pogledi. Spuščal je na nas roje vampirjev, ki so našim živinčelom sesali kri tedaj, ko so jo ti mogli najtežje pogrešati. Kač in jagvarjev, katere smo srečali, ne obtožujem, zakaj te smo namenoma iskali. Indijanci pa, ki so nas obdajali, so bili ubogi, zdelani in shujšani stvori, ki niso znali delati nič boljšega, kakor da so nas napadali.

Ščasoma mi je postalo jasno, da so stari narodi kakor Rimljani imeli prav, ko so dali svojim božanstvom različen spol. Rimska boginja Ceres, ki je pomenila naravo ali v našem primeru zeleni pekel, je ženskega spola. Zenskega spola je tudi Zeleni pekel. Če bi bil moškega spola, bi se s svojo žrtvijo pred smrtjo še nekaj časa igral. Zeleni pekel pa misli logično, z vso hlano jasnostjo ženske, ki odgovarja za svoje kraljestvo.

Popotnik lahko docela svobodno potuje po njeni državi. Ta divjina mu ne stavlja na pot nobenih neprehodnih ovir. Toda popotnik mora biti izkušen in mora biti pogumen. Če samo enkrat izgubi glavo, ali če kaj napačno odloči, je njegova usoda zapečatena. Zeleni pekel in njegovi tajni gospodarji ne dvignejo

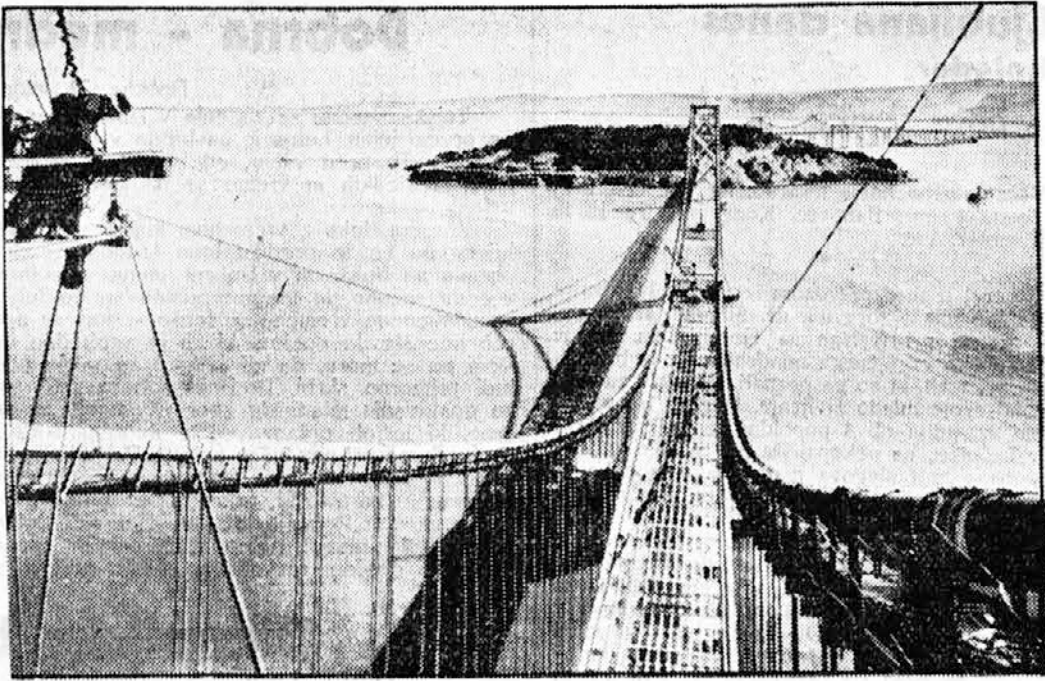
niti prsta, da bi mu pomagali. Njegove kosti blede v pozabljenju. Kljub temu pa zeleni pekel ni zloben in nudi vsakomur, ki se podvrže njegovim pravilom enake možnosti.

Njegova obleka je krasna. To je odelo, ki ga ni mogoče uničiti, sešito iz vseh odtentkov zelene barve in posuto z zlatimi sončnimi pegami. V nekem oziru je ta obleka zrcalo neupogljivega značaja, katerega zeleni pekel kaže.

Ta pragozd se nikdar ne obleče v rjavo in rdečo jesensko barvo, nikdar v radostno nedolžnost mlade vigradi. Na robu njegove obleke valovi temno zelenje, ki sega v neprestanih barvnih valovih prav do vrha, kjer je sonce že obledilo življenjski sok v listju. To zelenje se nikdar ne uniči, zakaj les tega drevja je povečini trd les in nezgorljiv, dokler polje v njem življenje. Če bi temu ne bilo tako, bi si bili ljudje vso južno Ameriko že kdaj podvrgli.

Tisoči vrtnarjev čistijo steze zelenega pekla, vsi njegovi otroci so vzgojeni zato, da služijo njemu. Zeleni pekel se ji dobrih s svojim smehljajem, varuje jih s svojim plaščem, v globokem molku svojega osrčja jih zabavlja v spanje. Toda brez vsake milosti in usmiljenja mora vsako bitje poginiti od lakote, če noče služiti rasti njegovega telesa.

Zeleni pekel daje počivališče urubuju, orjaškemu jastrebu, toda samo pod pogojem, da spravlja mrtve in gnijoče živali v svoj topli želodec. Škratni hrošč najde varen dom

Največji most na svetu med San Franciskom in Oaklandom v Severni Ameriki, ki bo dograjen že letos v jeseni.

Izčrpani vreli nafte v Romuniji?

Pred kratkim časom je bila v romunskem ministrstvu za trgovino in industrijo konferenca, katero je sklicalo ministrstvo in se je na njej obravnavalo vprašanje nadaljnjega črpanja romunskih prirodnih bogastev in posebnosti nafte. Proizvajalci nafte so opozorili vlado na to, da zasebniki nimajo več denarnih možnosti, da bi stikali za novimi ležišči nafte, ker to delo zahteva mnogo preveč stroškov in naporov. Minister, ki je vodil to razpravo, je dejal, da bo odslej država v tem pogledu prevzela del stroškov in tudi inicijativno. Šaj država zahteva od proizvajalcev, da pri vsakem novo odkritem vrelcu odstopijo del nje.

Ležišča nafte v Romuniji se nahajajo izključno na vzhodnih obronkih Karpatov, vendar ne po-

vsod. Iskanje ležišč v goratih pokrajinah je združeno z velikimi stroški, zraven pa se prepogosto zgodi, da taka iskanja nimajo končnega uspeha. Romunski petrolejski strokovnjaki pravijo, da bi se dalo odkriti še preko 30 tisoč hektarjev ležišč nafte, od katerih jih kar 1000 leži v okrajih Prahova, Dambovica, Buzeu in Bakeu. Ti kraji so že dolgo poznani kot najbogatejša ležišča. Sedaj se nafta črpa na prostoru 6 tisoč hektarjev. Vsako leto spravijo na dan osem in pol milijona ton nafte, s čemer se izčrpa nafta iz 850 hektarjev zemlje. Ako se torej ne odpro novi vreli, bodo sedanji vreli izčrpani že v sedmih letih. S tem bi pa ponehali najvažnejši dohodki romunske industrije in veliki dohodki države. Zato je zelo verjetno, da bodo sedaj takoj pričeli naglo odpirati nove vrelece.

Preosnova sovjetskih visokih šol

Svet sovjetskih narodnih komisarjev in izvršni odbor komunistične stranke v Sovjetski Rusiji sta izdelala tudi nekaj vodnih prekopov in regularala več rek. Že to jesen pa bodo začeli kopati zvezni prekop med rekama Varto in Vislo. Prekop bo dolg 39 kilometrov in bo za poljsko gospodarstvo zelo pomemben. Kanal se bo začel pri vasi Konijn na Varti, vodil bo skozi veliki ribnik Goplo ter reko Brda do Visle. Umetni prekop bodo kopali okoli tri leta in bodo zanj porabili okrog šest milijonov zlotov.

Nova uredba pravi, da sprejemni izpiti za visoke šole niso prinesli nobenega izboljšanja. Odslej imajo pravico vpisa na sovjetsko visoko šolo vsi sovjetski državljani od 17. do 35. leta starosti, ki imajo izpričevalo o dovršeni srednji šoli in so razen tega naredili še predpisani sprejemni izpit. Sprejemni izpit se sestoji iz ruske literature, grammatke, političnih ved, matematike, fizike, kemije in od l. 1937 še iz enega tujega jezika (angleškega, francoskega ali nemškega). Vpisovanje na sovjetske visoke šole se vrši samo v jeseni. Tako je tudi

samo v jeseni dovoljeno prestopati iz ene šole v drugo istega tipa. Predavanja se na visokih šolah prične že 1. septembra in trajajo do 30. junija. Semestralne počitnice trajajo od 24. decembra do 6. februarja.

Z novo uredbo se uvaja tudi novo merilo za uspeh visokošolcev. Odslej bo za končno oceno merojajno le znanje kandidata v vseh predmetih in iz praktičnih vaj. Pri zadnjem izpitu je navzoča državna komisija.

Tisti, ki so dovršili visoke šole, dobivajo diplome dveh vrst. Diplom prve vrste dobi tisti dijak, ki je visoko šolo dovršil z odličnim uspehom. Ostali pa dobe diplome druge vrste. Tisti, ki imajo diplome prve vrste, imajo prednost pri namestitanju v državnih službah in so prvi, ki prihajajo v poštev za nadaljnje študije v tujini.

Uvaja se tudi zelo stroga disciplina. Direktorji imajo nalogo, da strogo nadzirajo delo na visokih šolah. Prepovedano je pa tudi stranki, da uporablja za svoje delo dijake na visokih šolah in jih s tem odvaja od znanstvenega dela.

Prekop med Varto in Vislo na Poljskem

Poljska vlada je objavila svoj program, da bo zgradila tudi nekaj vodnih prekopov in regularala več rek. Že to jesen pa bodo začeli kopati zvezni prekop med rekama Varto in Vislo. Prekop bo dolg 39 kilometrov in bo za poljsko gospodarstvo zelo pomemben. Kanal se bo začel pri vasi Konijn na Varti, vodil bo skozi veliki ribnik Goplo ter reko Brda do Visle. Umetni prekop bodo kopali okoli tri leta in bodo zanj porabili okrog šest milijonov zlotov.

Oskopljeni zločinci

Povojno nemško pravo je poznalo kot kazen za najhujše zločine zoper pravnost samo sterilizacijo. Obsojenci so izgubili možnost imeti potomce,

ne da bi bili drugače ovirani v naravnem življenju. A lani je poostrišla vlada to kazni in vpeljala popolno skopljeno. »Deutsche Zeitschrift für die gerichtliche Medizin« prinaša v zadnji številki članek prof. Coopmana o 68 sličnih obsodbah, ki so bile letos izvršene v Hamburgu. Med operiranci so bili: 21 delavcev, 15 obrtnikov, 7 trgovskih pomočnikov, 5 oficerov, pisarniški uslužbenec, en »matematik pri zavarovalnici itd. Skoro vsi obsojenci so zakrivil zločin iz pohote napram otrokom, osebam drugega in v enem primeru istega spola. Operacija je potekala v 49 primerih brez kvarnih posledic, dočim je nastopilo v 19 primerih več ali manj nevarno vnetje, gnojenje in slično.

A: »Neverjetno! Prisegel bi bil, da ta človek ne bi niti pare premaknil.«

B: »Imate prav, gospod, pare pač ne bi premaknil, zato pa je premaknil pet jurjev.«

pod listom, toda samo tako dolgo, dokler igra grobarja za mrčes, ki je manjši od njega. Pisani jaguar se lahko potika po grmovju zelenega pekla, toda samo tako dolgo, dokler njegova lepota ne zbledi in dokler ga mlajši rod ne prisili, da pogine kje v pragozdnem kotu.

»Peng!«

To je bil Urrio, ki je ustrelil na plahu-tajočega kormorana. Toda odmev je umrl v zasmehljivem krohotu zelenega pekla. Glasen šum je edini način, s katerim more človek vzbuditi zanimanje pragozda. Potem se mu pragozd zareži. To je hihitajoč, zamolkol, porogljiv smeh, ki ga polni zlobnost starosti in v katerem ni nič veselja.

»Ta gozd je živo bitje,« je dejal Urrio in nabijal svojo puško.

V teh petih besedah leži vsa skrivnost in vsa nevarnost zelenega pekla.

Zeleni pekel je živo bitje!

Nenadno je rdečelasi pilot zapustil krmi-lo in copotaje prišel po stopnicah proti kabini.

»Jacare« je zakričal in pokazal z roko po veleotoku navzgor.

V naših ušesih je ta beseda zvenela kot kletev, toda zapomnili smo si jo.

»Jacare«, je ponovil pilot in potem dejal še »Cocodrilo«.

Ta beseda je bila bolj razumljiva. Pohiteli smo k ograji ladje.

Na rjavi blatni sipini, komaj dvajset metrov od ladje je ležal čmeren, sivozelen pla-

zivec s svetlim grlom. Njegove oči so bile steklene in napol zaprte, bradavičaste čeljusti so bile napol razklenjene. Izraz živali je na človeka učinkoval tako zlobno, kakor kaka glava na gotski cerkvi, iz katere teče voda. Nepremično je počival na soncu. To je bil temen stvor, ki je obljubljal nesrečo, kakor da ga je ustvarila zlobna vila samo zato, da bi se tega takoj pokesala in ga spremenila v kamen.

Ko smo tako strmeli proti zverini tja čez, so jo pograbil valovi, katere je vzbudil parnik. Zacepljala je, potem pa jo je potegnilo v vodo.

To je bilo naše prvo srečanje s takim bitjem, čigar dolžina se giblje med 21 cm in 6 m. Njen trebuh je iz svetlih roževinastih plošč. Njeno nezadovoljno sopihanje je že marsikateremu novincu dalo povoda, da se je začel boječe ozirati, kje bo videl kakega jaguarja.

Pred nekaj leti, ko so prišle krokodilove kože v modo, je poskusil podjeten trgovec, da bi z jacareji zaslužil premoženje. Postavil in uredil si je stojarno, ter ponujal za vsako kožo poldrug šiling. Tisoči Indijancev so nabijali svoje staroveške puške. Smrad, ki je vstajal od trupel odrlih aligatorjev, je kužil ozačje. Šele potem in to dokaj pozno, je podjetni špekulant zapazil, da oklepa južno-amerikanskega krokodila ni mogoče strojiti. Roževina ostane roževina in jo nobeno obdelovanje ne more spremeniti v usnje.